

Čet, 23-9-2021, 12:30:45

Komentirajte

Kolumne

Telefon

Radi dogovora o priložima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

-58%

-36%

-44%

-55%

Nov na € Creative

Poveznice

Snalaženje

T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera (5)

Objavljeno: 01. rujna 2021.

9 komentara

Gdje počivaju zemni ostatci dr. Ivana Šretera?

U deset nastavaka donosimo priloge o najviše pozicioniranom hrvatskom dužnosniku ubijenom u Domovinskom ratu, pakračkom liječniku dr. Ivanu Šreteru (1951. – 1991.), o tridesetoj obljetnici njegove otmice na barikadi u Kukuljencu (18. kolovoza 1991.) i ususret 70. obljetnici rođenja (22. prosinca 1951.). Njegovo tijelo još nije pronađeno.

Svaki mu je čovjek pod kapom nebeskom bio jednak

Ako se izuzmu roditelji Danica i Josip te sestre Vera i Ankica, dr. Anđelka Gajšak Špančić (rođena 6. travnja 1949. u Pakracu) najbolje je poznavala dr. Ivana Šretera. Odrasli su zajedno na istim pakračkim ulicama, a poslije i oboje radili u lipičkoj bolnici. Njihovo prijateljstvo započelo je još u danima crkvenoga pjevanja i lvičina ministriranja uz dugogodišnjega župnika, pokojnoga Josipa Pašića. Zato je bila dragocjena svaka nova spoznaja o dr. Šreteru, a bogatstvo uspomena je, uz požutjele fotoalbume, dr. Gajšak Špančić iznimno srdačno podijelila s autorom ovih priloga.

Dr. Anđelka Gajšak Špančić

„Nažalost, sjećanja blijede jer je prošlo trideset godina. Ne mogu zamisliti da bi on sada već imao gotovo 70 godina, a ja ga pamtim kao mladića u najboljim godinama. U obitelji Šreter vladalo je ozračje ljubavi prema hrvatskoj domovini, u kući su se nalazili brojni predmeti s trobojnicama, grbovima, ali na prvom mjestu uvijek je bilo raspelo“, kazala je dr. Anđelka Gajšak Špančić, koja kao da i sama pokušava složiti jedinstvenu životnu putanju dr. Šretera od rođenja, djetinjstva i mladosti obilježene praćenjem od strane obavještajnih služba, liječničke karijere, zatvorske kazne zbog „umirovljenoga časnika“ te napose kobne otmice u Kukuljencu i okrutnoga ubojstva na neznatom mjestu.

HR kalendar

- 23. rujna 1992. – ratna zbiljanja
- 23. rujna 1991. – ratna zbiljanja
- 23. rujna 1876. rođen Franjo Horvat Kiš
- 23. rujna 1669. utemeljeno sveučilište u Zagrebu
- 23. rujna 1526. Krsto Frankopan izabran za "regenta i protektora" Hrvatske
- 22. rujna 1993. – ratna zbiljanja
- 22. rujna 1991. – ratna zbiljanja
- 22. rujna 1913. rođen Božidar Kavran

Pretraži hkv.hr

POBOLJŠAO Google

Kontakti

KONTAKTI

Telefon Tajništva
+385 (0)91/728-7044

Elektronička pošta Tajništva
tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva
urednistvo@hkv.hr

smješteni ovisno o sadržaju i rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi_pojam site:hkv.hr“.

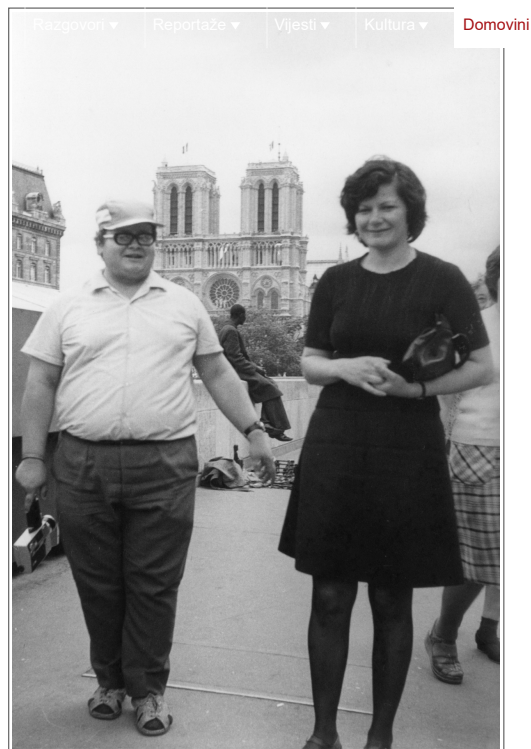
Administriranje

Korisničko ime

Lozinka

Zapamti me

- o Zaboravili ste korisničko ime?
- o Zaboravili ste lozinku?

Andelka Gajšak i Ivan Šreter ispred pariške katedrale Notre Dame u srpnju 1975. godine

Ozbiljnost, privrženost Crkvi i domoljublje

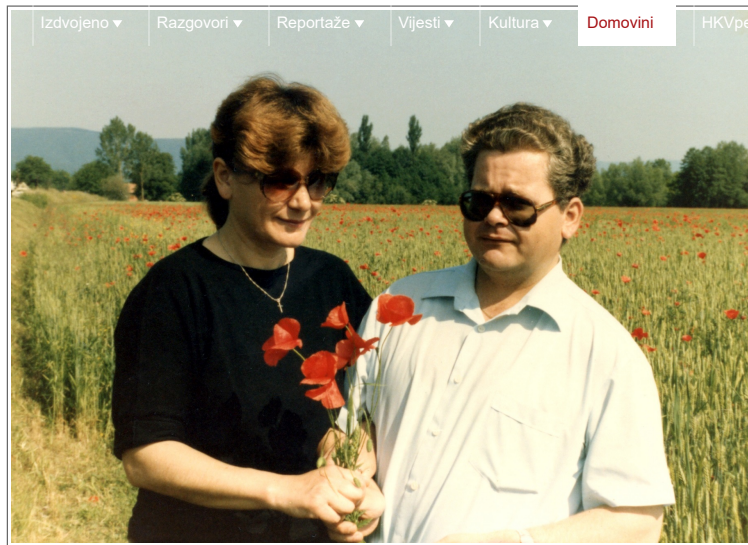
„Pamtim detalj iz najranijega djetinjstva. U obližnjem selu Filipovcu slavilo se Spasovo. Velečasni Pašić vodio je ministrante i nas male pjevačice na misu i to fijakerom koji su vukli konje. Nakon mise dobili bismo licitarska srca, djevojčice lutke, a dječaci konje. Jedva smo čekali to Spasovo. Kako smo rasli, naše je prijateljstvo postajalo dublje, a od ostalih mladića izdvajala ga je ozbiljnost, privrženost Crkvi, domoljublje, ali i njegova opća kultura i srdačnost“, potvrdila je dr. Gajšak Špančić, koja i danas radi na pola radnoga vremena u Toplicama Lipik. Zanimljivo je bilo čuti razmišljanje je li postojala razlika između privatnoga i profesionalnoga dr. Šretera, odnosno, je li njegova „ozbiljna duhovitost“ bila jednako prisutna i u kućnim posjetima i na radnom mjestu, ne dvojjeći u stručnost i radišnost. Sugovornica je istaknula važnu ulogu šefa bolničke službe dr. Silvija Bruka u zaposlenju mladoga liječnika Šretera, jer je još kao njegov nastavnik u Srednjoj fizioterapeutskoj školi znao kako je riječ o pouzdanu i vrijednu čovjeku. Dobio je zaposlenje u tadašnjoj Bolnici za rehabilitaciju „Božidar Maslarić“.

Izlet pakračkih župljana u Ilok 8. lipnja 1980. godine – dr. Šreter stoji drugi s desne strane, dr. Gajšak sjedi u sredini

„Šreter je prvi do pape“

„Zajedno smo radili u bolnici u Lipiku, gdje se posebno isticala njegova stručnost, ozbiljnost, bio je savjestan i krajnje profesionalan. Bio je uvijek prirodan, neposredan, volio je ljude, osobito one bespomoćne. Često je nekoga prevozio kući i darivao novac potrebitima. On je u svakom siromahu vidio veličinu Božju. Bio je i veliki kavalir, volio je druženja, odlično je plesao. Volio je i hodočašća, kojih je zaista u našoj mladosti bilo mnogo. Tih smo godina svi mi klerikalci bili praćeni od obavještajnih službi. Ivicu su nazivali 'prvim do popa', a jednom se jedan zabunio pa rekao 'Šreter je prvi do pape', prisjetila se sugovornica tih vremena trajno budnih i opasnih službi, ali i nepokolebljive lvičine vjere u Isusa Krista. O tome svjedoče i hodočasničke fotografije po Hrvatskoj i Europi, ali i ono veće – beskompromisno življenje kršćanskih uvjerenja.

Na hodočasničkom putu u Đakovo 4. lipnja 1988. godine – s crvenim makovima dr. Gajšak i dr. Šreter

U posjetu slijepomu svećeniku don Ivanu Matijeviću u Đakovu 4. lipnja 1988. godine

Doktor Šreter duboko je vjerovanje u vječni život pokazao nizom primjera, osobito poslije smrti oca Josipa u srpnju 1975. iza povratka s hodočašća u Francuskoj, ali i dvanaest godina poslije kada je prvi došao utvrditi smrt, izraziti sućut i bdjeti uz pokojnoga oca svoje prijateljice Anđelke. Stalno je ponavljao da nije kraj tješeći ožalošćenu obitelj i rodbinu. Iznimno je dojmpljiva i priča o smrti dr. Krunoslava Pavlovića, koju je dr. Gajšak Špančić ispričala u knjizi o dr. Šreteru, točnije lvičine riječi posvjedočene uz odar prijatelja i kolege kako ćemo se svi ponovno jednom vidjeti na onom svijetu. Iako mu je, nesumnjivo, u duši bilo teško zbog nagle smrti 38-godišnjega pakračkoga neurologa. Sjetno je promatrati sprovodnu fotografiju iz 1987. godine znajući da obitelj i prijatelji dr. Šretera još nisu imali priliku dostojanstveno ispratiti svojega Ivicu na posljednji počinak.

Dr. Šreter (desno) na sprovodu dragoga prijatelja, neurologa dr. Krunoslava Pavlovića – siječanj 1987. u Pakracu

„Pamtim jednu zgodu kad je kardinal Franjo Kuharić prolazio kroz Lipik na putu za Pakrac gdje se održavala svećenička korona, tj. korizmeni susret. Tadašnji ravnatelj dr. Mirko Czukor podvostručio je portu. Ivica je imao neograničeno povjerenje u ljude. Čak je u proljeće 1991. godine otišao automobilom u Novi Sad na sprovod oca naše kolegice dr. Mine Đendić s kojom je bio dobar. Nismo ga mogli odgovoriti od odlaska. Ta ga je kolegica jako cijenila i voljela. Nekoliko dana nakon Ivičina uhićenja njezina je majka iz Novoga Sada javila da su neke srpske novine objavile da je dr. Šreter uhićen i da su u prtljažniku automobila nađene šteke cigareta, novac i doktorska uniforma“, prisjetila se liječnica, koja je i autorica niza istaknutih fotografija Ivana Šretera, među ostalim i one najpoznatije ispred Hrvatskoga sabora 25. lipnja 1991., na dan rođenja samostalne i suverene Republike Hrvatske.

Dr. Ivan Šreter ispred Hrvatskoga sabora 25. lipnja 1991. godine – Snimila Anđelka Gajšak Špančić

Posljednja fotografija bila je s don Antom Bakovićem

„Čim se nešto događalo u Zagrebu, zvao bi me da idemo. Kad je čuo da se osniva Hrvatsko katoličko liječničko društvo (HKLD), naravno da smo otišli na osnivačku skupštinu 16. veljače 1991. u dvorani dvorišta Bazilike Srca Isusova u Palmotičevoj ulici. Vozio je iznimno brzo, kao da je slutio da nema mnogo vremena. Moj pokojni otac znao je premijeti od straha kada bih propioća da idem na putovanje s Ivicom Šreterom. U nekoliko prigoda išli smo na Trg sv. Marka, pa tako i posljednji put 25. lipnja kada je proglašena hrvatska samostalnost i prestala postojati SFRJ. Bili smo radosni, fotografirala sam ga svečano odjevena, u plavom odijelu i bijeloj košulji s kravatom. Njegova posljednja fotografija snimljena je istom prigodom s don Antom Bakovićem. Bilo je to manje od dva mjeseca prije Ivičine otmice i nestanka“, prisjetila se povijesnih događaja na Gornjem gradu. I omogućila Portalu Hrvatskoga kulturnoga vijeća objelodaniti dosad nepoznatu fotografiju svećenika koji se zalagao za demografski preporod i laika koji je unatoč mirotvorstvu doživio mučeničku smrt. Obojica su bili proroci ispred svojega vremena. „Ivicu je stalno vodila misao da netko treba preuzeti odgovornost na pakračkom području, jer je smatrao većinu svojih bližnjih plašljivima i nesposobnima realizirati velike, državotvorne ideje“, pamti doktorica Anđelka.

Posljednja fotografija dr. Ivana Šretera – s don Antom Bakovićem 25. lipnja 1991. na Trgu sv. Marka – Snimila Anđelka Gajšak Špančić

Osim jedinstvenih fotografija s Trga sv. Marka naša sugovornica snimila je prethodno i tenkove na pakračkim ulicama 1. ožujka 1991. godine, točnije početak Domovinskoga rata kada je postalo jasno da će se Jugoslavija raspasti u krvi nepostojećega „bratstva i jedinstva“. Ispred obiteljske kuće ovjekovječila je u turobnom jutru grada na Pakri nagovještaj budućih strahota, ma kako se onomad vojska na ulicama doimala samo incidentom.

Tenkovi JNA na pakračkim ulicama 1. ožujka 1991. godine – Snimila Anđelka Gajšak Špančić

Odgovornost je na ekstremnim Srbima, ali i na Pupovcu

Ono što je uslijedilo u kolovozu iste godine i danas je bolna rana koja ne zacjeljuje. Svih ovih desetljeća voljela bi Anđelka da se dogodilo čudo, da može zagrliti kuma i prijatelja, razgovarati i sjećati se prebrzo prohujale mladosti. „I danas me presječe taj poziv prijatelja Zlatka Kolosetija 18. kolovoza 1991. oko pet sati poslijepodne kada sam čula 'Ivica je uhićen'. Prva pomisao bila je: nikada ga više ne ćemo vidjeti.“

Osjećaj se pokazao tužno nepogrešivim. „Najodgovornijima za Ivičinu otmicu smatram ekstremne Srbe koji su puni mržnje iskalili svoj bijes. Odgovoran je svakako i tada i danas Milorad Pupovac koji mora znati što je sa sudbinom dr. Šretera. Puno sam se puta pitala što bi Ivica učinio da se to dogodilo nekome od nas prijatelja. Svijet bi preokrenuo da nas spasi, a mi smo bili vezanih ruku, nesposobni da ga izbavimo. Trebala je biti razmjena, Pupovac je navodno inzistirao da Ivica srpskoj strani treba kao liječnik. Oni su svoje liječnike dobili natrag, a Ivica nije došao, već je bio pokojni. Ta Ivičina širokogrudnost, izlaženje u susret nemoćnima, siromašnima, bolesnima – neponovljiva je. On je svakoga trenutka bio spreman na akcije humanitarnosti, ne gledajući tko je tko. Svaki mu je čovjek pod nebeskom kapom bio jednak. Pamtim hodočašće u Visoke Dečane kada je srdačno i ravnopravno razgovarao s parohom. Zato je i imao neograničeno povjerenje u ljude da mu se ništa loše ne može dogoditi“, istaknula je dr. Gajšak Špančić, svjesna da „mi obični smrtnici“ ne možemo učiniti ništa bez političke volje na vrhu.

Na hodočašću u bivšoj državi Pakračani su posjetili i manastir Visoki Dečani na Kosovu. Razgovor dr. Šretera s parohom uz kojega je pakrački župnik Josip Pašić

Ispod Dušanova mosta na Vardaru u Skoplju – dr. Šreter i sam je s fotoaparatom uvijekovječio uspomene s putovanja

Lako je vidjeti i na fotografijama, ali dobro je i riječima posvjedočiti koliko je zapravo Ivan Šreter bio omiljen među obitelji i prijateljima. Okružen većim društvom, uživao je u svakom blagoslovljenom trenutku zajedništva. „Silno ga je voljela rodbina, osobito mamine sestre. Kad je otišao u posjet teti u Australiju, svima nam je donio mali drveni bumerang sa urezarenim klokanom, i danas ga čuvam za uspomenu“, dodala je o prijatelju koji je bio i kum na njezinu vjenčanju s Ivicom Špančićem 20. listopada 1990. godine. Roditelji su jedne kćeri, Terezije Špančić. Njezinu rođenje 1993. kum Šreter nije imao sreću doživjeti. Među slavljeničkim fotografijama simbolično se ističe Ivičinu primanje sakramenta euharistije u pakračkoj župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Ivan Šreter bio je kum Ivici Špančiću i Anđelki Gajšak 20. listopada 1990. godine

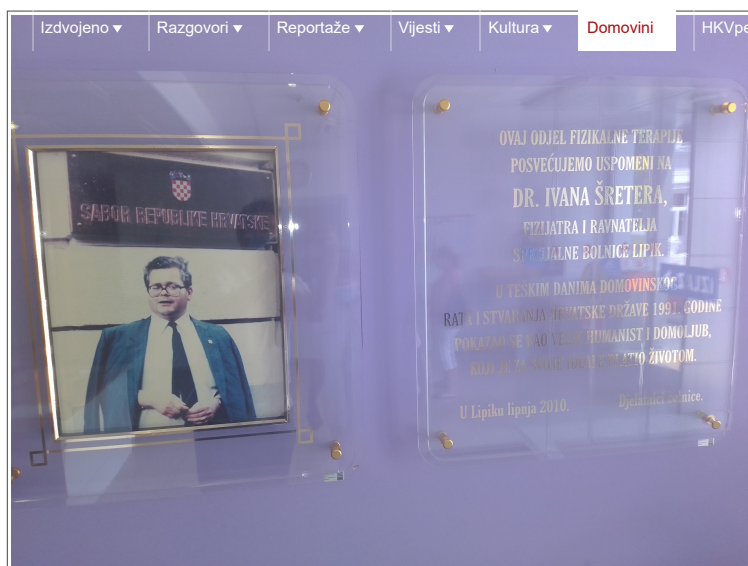

Kum dr. Šreter prima sakrament euharistije na vjenčanju bračnoga para Špančić

Posvećen mu je odjel fizikalne terapije

Prijateljstvo dvoje liječnika, Anđelke i Ivana, bilo je neodvojivo od svakodnevnih bolničkih izazova. U tim glasovitim Toplicama Lipik – specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju, smještenoj u Ulici Marije Terezije 13, svaka zgrada, stablo i puteljak prema uništenomu građevinskomu biseru, iza Domovinskoga rata neobnovljenomu Kursalonu, šapuću svoju priču o nekadašnjem ravnatelju ustanove koja je procvat doživjela krajem 19. stoljeća. Ono najvažnije, kolege nisu zaboravili ni dr. Ivana Šretera ni bolničara Ivana Klaića-Miku, poginuloga 4. listopada 1991. godine. Na zidu je njegova fotografija koju je dr. Gajšak Špančić snimila dva dana prije pogibije. Postavljena je i spomen-ploča Hrvatske udruge medicinskih sestara i Društva medicinskih sestara i tehničara Domovinskoga rata. Odjel fizikalne terapije u cijelosti je posvećen dr. Šreteru. Uz fotografiju, stoji i natpis koji je dr. Anđelka napisala uz postavljanje u lipnju 2010. godine: „U teškim danima Domovinskoga rata i stvaranja hrvatske države 1991. godine pokazao se kao velik humanist i domoljub, koji je svoje ideale platio životom.“ Bilo je i prijedloga da se bolnica nazove njegovim imenom, no, kao i za ostale prijedloge, osim administrativnih poteškoća, obitelj i prijatelji svjesni su da sam Ivan Šreter ne bi podržao nazivanje bolnice po jednom zaslužnom čovjeku.

„Ivica je dugo vođen kao nestala osoba i stalno se očekivalo da će se odnekud živ vratiti. Ali sada kada povratka nema, željeli bismo vidjeti zemne ostatke, tada bi se možda još znatnije obilježile ulice i ustanove. Mi njega zovemo pokojnim, ali ne treba zaboraviti – nemamo dokaz. Za tijelom se neprekidno traga, a ja se i kao vjernik znam zapitati – kako nam se i s onoga svijeta ne javi nekim znakom“, zdvaja dr. Gajšak Špančić, koja je o nizu obljetnica svjedočila o neprežaljenom prijatelju. Najteže su joj padali dolasci k potresenoj kumovoj majci Danici Šreter koja je postavljala samo jedno pitanje: „Anđelka, gdje je moj Ivica?“. Doktorica osobno nikada nije primila dojavu o mogućem mjestu ubojstva, ali strahovito suosjećaja zbog svjesnosti da je dr. Šreter bio mučen, bespomoćan, bez naočala i izgladnijan. „Nažalost, za našega je Ivicu u onim okolnostima smrt bila spas!“

Odjel fizikalne terapije u Toplicama Lipik posvećen je dr. Šreteru

Glavna zgrada Toplica Lipik – specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju

Spomen-ploča u glavnoj zgradi kao znak sjećanja na dr. Šretera i bolničara Ivana Klaića-Miku, poginuloga 4. listopada 1991. godine

Samostalnost RH važnija od svega

Trideset je godina prošlo od otmice i smrti dr. Šretera. Nitko nije zaustavio vrijeme, ali ideje i vrijednosti za koje se zalagao pomalo blijede u globalizacijskoj eri otvorenih granica, osobito nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Nije mudrost napisati kako izumiremo, banaliziramo slobodu, slabo učimo iz ponavljajuće povijesti.

„Što bi Ivicu danas žalostilo? Nema optimizma iz onoga vremena, energije, domoljublja. Mladí naraštaji mahom su nezainteresirani za suvremenu hrvatsku povijest. Žalostilo bi ga iseljavanje, tj. odlazak mladih van, čak i onih koji ovdje imaju posao. On se veselio samostalnosti RH, to mu je bilo najvažnije od svega“, naglasila je dr. Anđelka

Dr. Šreter s kolegicama i kolegama iz bolnice u Lipiku, 29. studenoga 1990. godine. Dr. Gajšak sjedi druga s lijeve strane

(nastavlja se)

Tomislav Šovagović

Napomena: Fotografije su ustupljene iz privatnoga albuma dr. Anđelke Gajšak Špančić isključivo za javnu objavu na Portalu HKV-a.

Članak je dio niza „Tragom dr. Ivana Šretera“, a objavljen je u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2021. godini Agencije za elektroničke medije.

Povezano:

- [T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera \(1\)](#)
- [T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera \(2\)](#)
- [T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera \(3\)](#)
- [T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera \(4\)](#)
- [T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera \(6\)](#)
- [T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera \(7\)](#)
- [T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera \(8\)](#)
- [T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera \(9\)](#)
- [T. Šovagović: Tragom dr. Ivana Šretera \(10\) - svršetak](#)

ALSO ON [PORTAL HRVATSKOGA KULTURNOG VIJEĆA](#)

Istočnohrvatska jezična baština (4)

16 hours ago · 1 comment

Martin Jakšić hrvatski je publicist koji već godinama prikuplja hrvatsko jezično ...

Povjesničar Jareb o seriji 'NDH': Autor ...

20 hours ago · 26 comments

Prikazivanjem prve epizode pod naslovom

I. Šola: Prosvjednici su na sve spremni, pa i ...

17 hours ago · 6 comments

Europom bukne prosvjedi protiv epidemioloških mjera, bukne festivali slobode, ...

Kardi Crkvi

5 days

Prvi kr »Mi ne nedjelj